

Duodalaš dáhpáhusat mánáidgárddiin ja oahpahusásahusain

Gearggusvuodáplána bagadus

Mánáidgárddiid ja oahppoásahusaid gearggusvuodaplánema bagadus

Bagadus lea váldobagadus, ja das leat liŋkkat málaide, muitolisttuide, rávvagiidda ja eará dieđuide main leat praktihkalaš rávvagat gearggusvuodabargui. Dat maid bagada beaktilis eastadanbarggu.

Ulbmil

Dán bagadusa ulbmilin lea nannet máhtu ja dihtomielašvuoda buriid ja ođasmahtton gearggusvuodaplánaid mearkašumi ektui ja láchit nana gearggusvuoda. Dát galgá leat veahkkeneavvun gielddaide, mánáidgárddiide, skuvllaide, fágaskuvllaide ja alit oahppoásahusaide geat fertejit buoridit iežaset gearggusvuodaplánaid ja fuolahit ahte plánat sistsidollet duođalaš dáhpáhusaid. Bagadusas definerejuvvo duođalaš dáhpáhus dáhtul dáhpáhussan mas geavaha dahje áitá geavahit vearjju(id) dahje eará veahkaválddalašvuoda. Duođalaš dáhpáhusat leat iešguđetláganat mánáidgárddiin ja oahpahasásahusain, ja ášahusat fertejit ieža kártet iežaset riskadiliid. Bagadus galgá maiddái nannet rolla- ja ovddasvástádusáddejumi duođalaš dáhpáhusaid eastadeamis.

Ulbmiljoavkkut:

Barggu ulbmiljoavku leat almmolaš ja priváhta mánáidgárddiid, skuvllaid, fágaskuvllaid ja alit oahppoásahusaid buot jođiheaddjit.

- Gielddas lea váldoovddasvástádus báikkálaš gearggusvuodabarggus.
- Fylkkagielddat ja politiijat.

Eastadeapmi

Eastadeapmi leat doaimmabijjut geahpedit riskka sávakeahtes dáhpusaid geavvamis, ja doaimmabijjut mat geahpedit sávakeahtes dáhpusaid váikkuhusaid.

Mánáidgárddiin ja oahpahasasahusain leat jo olu gáibádusat mat čujuhit ovddasvástádussii mii sektoris lea eastadit sávakeahtes dáhpusaid ja sihkkarastit dan ahte buohkat leat oadjebasat. Láhkaásahus birasguvllot dearvvašvuodasuođjalusa birra máinnaša ee. «sihkkarvuoda ja dearvvašvuodalaš gearggusvuoda»:

- Ásahus galgá plánejuvvot ja jođihuvvot nu, ahte eastada vahágiid ja lihkohisvuodaid.
- Ásahas galget leat rutiinnat ja rusttegat dustet lihkohisvuodaid ja váralaš dilálašvuodaid.
- Buohkat, dása gullet mánát ja oahppit, galget diehtit rutiinnaid ja sihkkarvuodarusttegiid birra.

Politiijjaid bargu lea eastadit rihkolašvuoda ja dáistalit dan vuostá ja várjalit olbmuid, opmodaga ja buot lobálaš doaimmaid. Vearjogeavahanáitagat dahje vearjogeavaheapmi mánáidgárddi dahje oahpahasasahusa mánáid, nuoraid ja bargiid vuostá lea duođalaš rihkolašvuodta, ja danne lea politiijjaid bargu eastadit dákkár rihkolašvuoda ja dáistalit dan vuostá.

Mánát ja nuorat-ulbmiljoavku vuoruhuvvojit vuosttažin rihkolašvuoda eastadanbarggus. Árra seahkaneapmi áššái lea buotlágan eastadanbarggu deháleamos vuodđoprinsihppa. Lea dehálaš gávdnat buriid čovdosiid mat árra dásis sáhttet bissehit rihkolaš eallima.

Akuhtta eahpádusa, imašlaš áđaid gávdnama dahje áitagiid erenoamášdáhpusaid birra nugo skuvlabáhčín ja dáhphuvvi veahkaválddálašvuohta, galgá vajot dieđihit politiijaide telefovnii 112.

Báikkálaš politiijaid oažžu ságaide telefonnummaris 02800.

Buot mánáidgárddiid, skuvllaid, fágaskuvllaid ja alit oahppoásahusaid jođiheddiin lea dehálaš rolla plánét ja ovttastahttit barggu eastadit duođalaš dáhpusaid. Mánáidgárddiid ja oahpusásahusaid bagadusain leat rávvagat eastadanbarggus. Dehálaš bealit leat fuolla ja áicilvuohta olbmuid ektui geat beroštit veahkaválddálašvuođas, terrorismmas dahje goddimiin. Geahča liŋkkaid dieđuide eastadeami ja kriisahálddašeami birra neahttasiidduin: www.udir.no ja www.politiet.no

Dárbbasuvvojit iešguđetlágan doaibmabijut hálddašit áitagiid ja veahkaválddálašvuođa dan mielde man duođalaččat dat leat. Lea dehálaš ahte buot áitagat, sihke eahpečielga ja sáгат daid birra, váldojit duođalažžan árrat. Doaibmabijuin ii galgga vuhttot panihkka, muhto ásahus ferte jođánit váldit oktavuođa politiijaiguin, geain lea máhttu, ja geat leat buoremusat ráhkkanan árvvoštallat áittadili.

Gearggusvuohhta

Gearggusvuodaplánen mearkkaša leat ráhkkanan kritihkalaš dilálašvuodaide ja ovddidit oadjebas birrasa. Gearggusvuodabargu galgá áimmahuššat sihke eastadeami, gáržžideami ja hálddašeami.

Gielddain lea vuodđoovddasvástádus áimmahuššat álbmoga sihkarvuoda ja dorvvolašvuoda. Gielddat leat báikkálaš vuodđu nationála gearggusvuodas ja leat danne dehálaš geađgejuolggit norgga gearggusvuodabarggus, ja sis lea erenoamáš rolla sihke eastadanbarggus ja gearggusvuoda- ja kriisahálddašeamis. Gielddat leat geatnegahtton – ovttas mánáidgárddiiguin, skuvllaiguin, fágaskuvllaiguin ja alit oahppoásahusaiguin ja eará áigeovuodilis ásahusaiguin – árvoštallat riskka ja fuolahit buori gearggusvuoda. Gielda ferte leat ráhkkanan dáhpáhusaide ja geahpedit riskka juoidá dáhpáhuvvamis. Gielddas fertejit leat plánat ja hárjehallamat hálddašit kritihkalaš dilálašvuodaid.

Mearrádusat gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuoda birra láchčet dasa, ahte gielda galgá geahččat gearggusvuodabarggu oktilažžan ja plánet dan vuodul. Dát ii buhtte, muhto dievasmahttá gearggusvuodageatnegasvuodaid mat čuvvot eará sektornjuolggadusaid ásahusain mat leat gielddas.

Dehálaš doaibma gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuodas lea čađahit ollislaš riska- ja hearkivuodaañalsaid (ROS).

Duodalaš dáhpáhus, ovdamearkka dihtii skuvlabáhčín, buollin, pántafánjadilálašvuohhta dahje sullasaš, lea dakkár dáhpáhus mii berre leat mielde ollislaš ROS-ñalsas. Dákkár dáhpáhusat sáhttet dagahit stuorra ja duodalaš váikkuhusaid gildii ja álbmogii, ja lea dehálaš leat ovdagihitii ráhkkanan doaibmabijuide vai sáhttá hálddašit dákkár dáhpáhusaid.

Sivillasuodjalanlága vuodul geatnegahttojit gielddat kártet makkár sávakehtes dáhpáhusat sáhttet geavvat, árvvoštallat daid dáhpáhuvvama jáhkehahttivuođa, ja mo dát sáhtta váikkuhit gildii ja ássiide. Gielda galgá danne fuolahit ahte ROS-analysat, gearggusvuodaplánat ja hárjehallamat fátmmastit mánáidgárddiid ja buot oahppoásahusaid mat leat gielddas.

Gearggusvuodaplánaid vuodđun galget plánemis leat njeallje vuodđoprinsihpa:

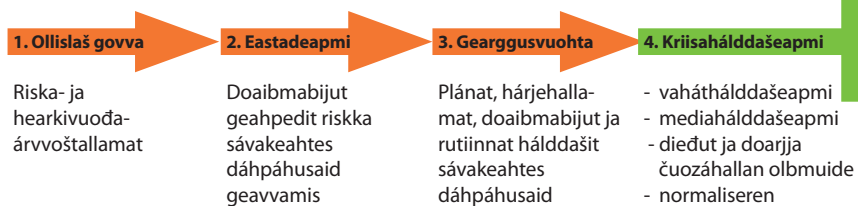
Ovddasvástádusprinsihppa: Sus, geas dábálaš dilis lea ovddasvástádus, galgá maiddái leat dát ovddasvástádus vejolaš erenoamášdáhpáhusain.

Seammaláganprinsihppa: Organisašuvdna, guhte galgá hálddašit kriissa, sulastahtta eanemusat beaivválaš organisašuvnna.

Lagašvuodáprinsihppa: Kriissaid galgá hálddašit vuolimus vejolaš dásis.

Ovttasdoaimmanprinsihppa: Gearggusvuodaplánat galget ráhkaduvvot ovttas buot relevánta etáhtaiguin gielddas ja báikkálaš politiijaiguin.

Sihkkarvuodabarggu oktavuoda sáhtta čilget ná:

Ovddasvástádusjuohkin

Doaimmajodiiheadji (jodiiheadji/rektora/direktevra) berre:

- fuolahit ahte buot bargit leat dihtomielalaččat sihkkarvuoda ektui, dovdet riskadilálašvuodaid ja leat ožžon oahpu siskkáldas sihkkarvuodaproseyrain.
- fuolahit ahte ásahasas leat gelbbolaš bargit geat áimmahuššet, čuovvolit ja dieđihit fuolastuvvamiin.
- ásahtit ovttasbargorutiinnaid fágabirrašiid ja etáhtaid rastá eastadandoaimbajibuid várás.
- kártet iežas riskadilálašvuodaid (fysalaš ja psykososiála beliid) gos bargit, mánát, oahppit ja studeanttat sáhttet geavvat váralašvuodaid sisa.
- geahčadit ja analyseret kártema gávdnosiid ja árvvoštallat sihkkarvuodadoaimbajibuid.
- ráhkadit gearggusvuodaplánaid ovttas gielddain ja heahtetáhtain, mat válddahit mo jodiihangoddi ja bargit galget hálldašit iešguđet dilálašvuodaid.
- jeavddalaččat hárjehallat (omd. “bargobeavdehárjehallamiid”) gearggusvuodaplánaid iežas doaimma bargiiguin. Plánaid berre geahčadit ja ođasmahttit jahkásaččat dahje dárbbu mielde.
- fuolahit ahte leat hárjehallon rutiinnat duođalaš dáhpáhusaid oktavuodas.
- fuolahit ahte lea ráhkaduvvon plána kriisagulahallamii oapmahaččaiguin, bargiiguin ja mediain.

Gielddas:

- galgá leat válđoovddasvástádus gieldda gearggusvuođabarggus. Dát guoská buot ásahusaide, buot dásiin, beroškeahtá eaiggátvuođadilis.
- galget veahkehit mánáidgárddiid ja oahppoásahusaid gearggusvuođabarggus.
- galget ovttahttit ja doallat oktasaš hárjehallamiid siskkáldasat gielddas ja heakteáhtaid ektui.
- galget ovttasbargat báikkálaš politiijaiguin nannet ovttaskas mánáidgárddi, skuvlla ja oahppoásahusa gearggusvuođa ja sihkkarvuođa. Gieldda galgá dárbbu mielde jearrat veahki ja rávvagiid báikkálaš politiijain.
- galgá leat fágagealbu ja rutiinnat áimmahuššat olbmuid geat dárbbasit veahki ja čuovvoleami.
- galgá leat kriisajoavku mii doaibmagoahtá duođalaš dáhpusaid oktavuođas.
- galgá leat plána kriisagulalahallamii álbmogiin, mediain ja iežas bargiiguin.

Heahteetáhtat

Politiiijat/politiijain

- vástidit jođánit ja váldet ovddasvástádusa hálddašit áitagiid ja dáhpáhusaid.
- várjalit ja sihkkarastet olbmuid ja opmodaga.
- dutket áitagiid ja dáhpáhusaid.
- veahkehit ovttaskas ášahusa rávvagiiguin ja evttohusaiguin mo akuhtta dilálašvuodaid gearggusvuodáplánat galget hábmejuvvot dieđiheami, evakuerema jna. hárrái.
- addet rávvagiid mo eastadit rihkolašvuoda ja mo eastadit duođalaš, sávakehtes dáhpáhusaid.
- leat eastadanprográmma duođalaš dáhpáhusaid birra mat leat heivehuvvon mánáidgárddiide ja oahpahusásahusaide.

Buollinetáhta

- vástidit jođánit dáhpáhusaid oktavuodas.
- dovdet gieldda mánáidgárddiid ja oahppoásahusaid, dovdet visttiid ja gos dat leat.
- rávvejit ja leat olámuttus hárbhallamiid oktavuodas.

Báikkálaš dearvvašvuodaieiseválddit

- vástidit jođánit dáhpáhusaide.
- leat oassin gieldda doarjja- ja gearggusvuodájoavkkus.
- leat gelbbolaš bargit, ja sis galget leat rutiinnat hálddašit hearkkes olbmuid.
- leat mielde gieldda gearggusvuodáplánemis ja barggus eastadit sávakehtes dáhpáhusaid.

Gearggusvuodabarggu čuovvoleapmi

Justiisa- ja gearggusvuodadepartemeanta ja Máhttodepartemeanta leat gohččon Politiijadirektoráhta ja Oahpahusdirektoráhta ráhkadit dán bagadusa. Ulbmilin lea nannet barggu eastadit duodalaš dáhpáhusaid riikka mánáidgárddiin, skuvllain, fágaskuvllain ja alit oahppoásahusain. Dasto lea ulbmilin lámhit dili nu, ahte ráhkaduvvojit buorit gearggusvuoda ovttasbargorutiinnat ásahusaid, gielddaid ja báikkálaš politiijaid gaskkas duodalaš dáhpáhusaid ja eastadandoaimmaid várás.

Politiijadirektoráhtta ja Oahpahusdirektoráhtta jodihit barggu implementeret ulbmiliid. Politiijadirektoráhtta čuovvola politiijaguovlluin ja lea gohččon sin čadahit barggu báikkálaččat, ja dat galgá nannejuvot báikkálaš politiijaráđiin mas leat báikkálaš politiijahoavda ja sátnejodiheddji/ráđđealmmái. Galgá čadahuvvot sierra eastadanprográmma, ja politiijat galget veahkehit rávvagiiguin ja bagademiiguin oppalaš gearggusvuodabarggus.

Oahpahusdirektoráhtta čuovvola oahpahussektora ja ođasmahtá ja ovdánahtá bagadusa ruovttusiidduin.

Gearggusvuodaplána sisdoalu ovdamearka

- Válddahit áigeovdilis dáhpáhusaid main plána galgá geavahit.
- Ollislaš govva gearggusvuodajodiheamis mas leat kriisahálddašeami, kriisa- ja gulahallanbargiid ja dáid koordinerema ovddasvástádus- ja rollačielggadeamit
- Válddahit kriisabargojoavkku ásaheami, vejolaš gearggusvuodabáikki ásaheami, molssaevttolaš gearggusvuodabáikkiid ja ásaheami dásiid.
- Dieđihanlistu gearggusvuodajoavkku ja eará dehálaš oassálastiid telefonnummariiguin
- Kriisajodihangotti ja ovttaskas miellahtuid bargguid válddahus
- Doarjjadoaimmaid válddahallan, nugo HR/bargit, IKT, sihkkarvuohta, dikšun, ekonomija.
- Válddahit diehtjuohkin- ja mediahálddašeami rutiinnaid ja rutiinnaid hálddašit čuožahallan olbmuide.

Plána ferte heivehuvvot doibmii, dan berre hárjehallat jahkásaččat ja dan berre ođasmahttit jotkkolaččat. Sáhttet leat ollesskáláhárjehallamat, bargobeavdehárjehallamat, hárjehallamat kriisabargiide ja hárjehallamat eará bargiide.

Gearggusvuodaplána mildosat

Doaibmabidjokoarttat, muitolisttut, instruvssat:

Dát lea smávit gearggusvuodaplánaid čoakkáldat mat válddahit mo ásahus galgá hálddašit iešguđet ovttaskasdiliid. Ávžžuhuvvo ahte ásahus válddaha njuolggohálddašeami, doaibmabijuid čuoovvovaš beivviide ja doaibmabijuid guhkesáigge čuoovvoleami.

Geahča eanet dieđuid gearggusvuodaplánaid birra dáppe:
www.udir.no

Relevánta dokumeanttat:

- Oahpahusdirektoráhta gearggusvuoda ja kriisahálddašeami mildosat: www.udir.no/beredskap
- Servodatsihkkarvuoda ja gearggusvuoda direktoráhta válldahusat ROS-analysain ja gearggusvuodavuogádagain: www.dsb.no
- Rihkolašvuodaeastadanráđđi addá rávvagiid rihkolašvuodaeastadeami birra: www.krad.no
- Justiisa- ja gearggusvuodadepartemeantta "Instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehåndtering" <http://www.lovdato.no/cgi-wift/ldles?ltdoc=/for/ff-20120615-0535.html>
- Máhttodepartemeantta "Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren" <http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/StyringsdokumentHele.pdf>
- Dearvvašvuodadirektoráhta bagadus lánkaásahussii birasguvllot dearvvašvuodasuodjalusa birra mánáidgárddiin ja skuvllain: <http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/veiledertilforskriftommiljorettet-helsevern-i-barnehager-og-skoler-mv/Sider/default.aspx>

Láhkačjuhusat

Politiijaláhka

- § 1 nubbi lađas. Politiijaid geatnegasvuodát:
www.lovdata.no/all/hl-19950804-053.html#1
- § 2 nubbi čuokkis. Eastadeami birra:
www.lovdata.no/all/hl-19950804-053.html#2
- § 2 viđát čuokkis. Veahkehit eará almmolaš eiseválddiid.
- § 2 guđát čuokkis. Eastadeaddji, gieđahalli ja veahkeheaddji doaimba.

Gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuoda, siviila várjalandoaimmaid ja Siviilasuođjalusa láhka

- § 1 Ulbmil:
<http://www.lovdata.no/all/hl-20100625-045.html#1>
- § 14 Gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuoda birra:
<http://www.lovdata.no/all/hl-20100625-045.html#14>
- § 15 Gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuoda birra:
<http://www.lovdata.no/all/hl-20100625-045.html#15>

Gielddalaš gearggusvuodageatnegasvuoda láhkaásahus

Plánema ja huksenáššemeannudeami láhka (plána- ja huksenláhka)

- § 3-1 Plánema barggut ja vuhtiiváldimat lága mielde. Geahča a), f) ja h): <http://www.lovdata.no/all/tl-20080627-071-006.html#3-1>

Vuodđoskuvlla- ja joatkkaskuvlaoahpahusláhka (oahpahusláhka)

- § 9a-4 Systemáhtalaš bargu ovddidit ohppiid dearvvašvuoda, birrasa ja oadjebasvuoda (siskkáldas dárkkisteapmi):
<http://www.lovdata.no/all/hl-19980717-061.html#9a-4>

Mánáidgárdeláhka

- § 7 Mánáidgárdeeaiggáda ovddasvástádus

Álbmotdearvvašvuodalahka

- 3. kapihtal Birasguvllot dearvvašvuodasuodjalus

Láhkaásahus birasguvllot dearvvašvuodasuodjalusa birra mánáidgárddiin ja skuvllain

- § 4 Ovddasvástádus. Siskkáldas dárkkisteapmi
- § 14 Sihkkarvuoha ja biraslaš gearggusvuoha

MÁHTTODEPARTEMEANTA

JUSTIISA- JA
GEARGGUSVUOĐADEPARTEMEANTA

Dát bagadus lea vuosttažettiin elektrovnnaš dokumeanta ja ovdánahttojuvvo
ja ođasmahtto seamma láhkai go doarjamateriálat neahttasiidduin
www.udir.no ja www.politiet.no.

Deaddiluvvon bagadusa ii sáhte dingot dábálaš gihpan, dan ferte dáppe viežžat
www.udir.no/beredskap

2013' golggotmánnu